

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 22/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť T. M., B., toho času v Ústave na výkon väzby N., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. M. C., Advokátska kancelária JUDr. C., s. r. o., N., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 20/2012 z 11. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť T. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. augusta 2012 doručená sťažnosť T. M., B., toho času v Ústave na výkon väzby N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tost 20/2012 z 11. júla 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti osobe sťažovateľa je vykonávané väzobné trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa ustanovení § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné. O vzatí sťažovateľa do väzby rozhodol Okresný súd Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 0 Tp 195/11 z 20. mája 2011, ktoré bolo opreté o väzobné dôvody v zmysle ustanovení § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) sp. zn. Tp 7/2012 z 22. februára 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 6/2012 z 29. februára 2012 mu bola (spolu s ostatnými spoluobvinenými) predĺžená lehota trvania väzby do 19. júla 2012.

Špecializovaný trestný súd svojim uznesením sp. zn. Tp 60/2012 z 29. júna 2012 nevyhovel návrhu prokurátora vykonávajúceho dozor nad zákonnosťou prípravného konania (ďalej len „prokurátor“) na predĺženie lehoty trvania väzby do 19. februára 2013 a s odkazom na ustanovenie § 76 ods. 3 Trestného poriadku u sťažovateľa (a ostatných spoluobvinených) lehotu trvania väzby nepredĺžil. Proti tomuto uzneseniu podal prokurátor sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že rozhodnutie špecializovaného trestného súdu zrušil a lehotu trvania väzby predĺžil do 19. februára 2013.

Sťažovateľ argumentuje, že mu špecializovaný trestný súd nepredĺžil lehotu trvania väzby z dôvodu, že orgány činné v trestnom konaní nepostupovali bez prietáhov, tak ako si to vyžaduje väzobné trestné stíhanie.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa písomné odôvodnenie sťažnosti prokurátora bolo doručené iba jeho osobe napriek tomu, že mal v tom čase riadne ustanoveného obhajcu.

Ďalej sťažovateľ argumentuje, že o výsluchu spoluobvineného, ktorý bol vykonaný 4. júla 2012 a na ktorý odkazuje vo svojom rozhodnutí aj najvyšší súd, nebol jeho obhajca napriek žiadosti podľa ustanovenia § 213 ods. 3 Trestného poriadku upovedomený, pričom bol upovedomený len o pokračovaní tohto výsluchu (vykonaného 20. júla 2012). Podľa názoru sťažovateľa nemôže ísť v danej situácii väzobného stíhania o neodkladný prípad

predvídaný ustanovením § 213 ods. 2 Trestného poriadku (kedy nemožno obhajcu vyrozumieť).

Sťažovateľ je toho názoru, že takýmto postupom mu orgány činné v trestnom konaní odňali možnosť spravodlivého konania a fakticky znefunkčnili právnu pomoc, ktorá je pri väzobnom trestnom stíhaní povinná.

Sťažovateľ tiež formuluje námietku nedostatočného odôvodnenia namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, kde poukazuje na jeho obmedzenosť z hľadiska rozsahu v porovnaní s prvostupňovým rozhodnutím špecializovaného trestného súdu. Sťažovateľ ďalej predostiera rýdzo skutkovú argumentáciu smerujúcu k spochybneniu argumentov prokurátora a najvyššieho súdu o obťažnosti trestnej veci sťažovateľa a o plynulosti postupu konania.

Sťažovateľ ďalej dôvodí argumentáciou o porušení princípu prezumpcie neviny zo strany najvyššieho súdu, ktorý podľa vyjadrenia sťažovateľa v odôvodnení svojho rozhodnutia predčasne v rozpore s čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru „vyniesol verdikt o vine obvineného“, keď použil v obsahu odôvodnenia formuláciu: „napokon o dôvodnosti podania, že skutky kladené za vinu obvineným sa stali a že ich mali obvinení spáchať, nemal pochybnosti ani ŠTS.“

Opierajúc sa o uvedené skutočnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby vo veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa zaručených čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práv sťažovateľa zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 20/2012 z 11. júla 2012, toto uznesenie zrušil a priznal mu primerané finančné zadostučinenie vo výške 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 20/2012 z 11. júla 2012 boli porušené jeho základné práva podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Z obsahu sťažnosti, ako aj z jej príloh ústavný súd zistil, že proti sťažovateľovi je vedené väzobné trestné stíhanie pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa ustanovení § 296 Trestného zákona a iné.

Sťažovateľ bol vzatý do väzby uznesením okresného súdu z 20. mája 2011 z dôvodov uvedených v ustanoveniach § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Podľa citovaných ustanovení Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že: a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest; b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie alebo c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Uznesením špecializovaného trestného súdu z 22. februára 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu z 29. februára 2012 bola sťažovateľovi lehota trvania väzby predĺžená do 19. júla 2012.

Následne prokurátor predložil špecializovanému trestnému súdu návrh na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa do 19. februára 2013 s odôvodnením, že pre obťažnosť veci nie je možné trestné stíhanie v lehote trvania väzby skončiť a prepustením sťažovateľa na slobodu hrozí, že dosiahnutie účelu trestného konania bude zmarené.

Špecializovaný trestný súd však návrhu prokurátora nevyhovel a uznesením z 29. júna 2012 rozhodol podľa ustanovenia § 76 ods. 3 Trestného poriadku, že lehotu trvania väzby sťažovateľa nepredlžuje. V odôvodnení svojho rozhodnutia sudca pre prípravné konanie uviedol: *„Z vykonaných úkonov trestného konania, predovšetkým s ohľadom na výsluchy vypočutých svedkov B., B., ako aj B. a P. z júna 2012 bol sudcom pre prípravné konanie prijatý záver, že v predmetnej veci zatiaľ nebola rozptýlená*

existencia dôvodného podozrenia, že skutky za ktoré bol obvineným osobám vznesené obvinenie sa stali, majú znaky trestných činov za ktoré boli vznesené obvinenie (vo svojej základnej právnej kvalifikácii) a sú dôvody na podozrenie, že jednotlivé dielčie skutky spáchali obvinení N. S., T. M. a J. V. v mieste, čase a spôsobom ako im to je kladené za vinu v uvedených uzneseniach o vznesení obvinenia, spolu s ďalšími obvinenými osobami.

Bola tak splnená materiálna podmienka pre skúmanie ďalšej existencie dôvodov väzby u obvinených osôb a vo vzťahu k obvineným N. S. a T. M. naďalej existujú dôvody väzby dané ustanovením § 71 ods. 1 písm. a), b), c) Trestného poriadku, nakoľko v prípade ich prepustenia na slobodu existuje dôvodná obava, že ujdú, alebo sa budú skrývať, aby sa tak vyhli trestnému stíhaniu, ktorého konania sa už dopustili, a boli zadržaní až po vydaní príkazu na zatknutie, že budú ovplyvňovať poškodených a tak mariť vyšetrovanie a to vyhrážaním sa N. S. poškodenému J. B., že ak vec ohlási polícii, on pôjde sedieť, ale ostatní ho zabijú (za prítomnosti aj obvineného M.), ako aj obava, že by mohli pokračovať v páchaní trestnej činnosti násilného charakteru, za ktorý sú stíhaní a tak si zabezpečovali zdroj príjmu.

Za tohoto stavu bolo pristúpené ku skúmaniu či boli splnené podmienky na predĺženie väzby.

Podľa § 2 ods. 6 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Na obsah petícií zasahujúcich do plnenia týchto povinností orgány činné v trestnom konaní ani súd neprihliadajú.

Podľa § 76 ods. 1 Trestného poriadku väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.

Z uvedených ustanovení preto vyplýva pre konajúce orgány činné v trestnom konaní povinnosť konať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene pričom preskúmaním spisu bolo zistené, že orgány činné v trestnom konaní sa uvedenými zákonnými ustanoveniami dôsledne neriadili, keď podľa zistení dvaja konajúci vyšetrovatelia vo veci vykonali za obdobie trvajúcej väzby od mesiaca máj 2011 (obvinený S., obvinený M.) celkom 105 úkonov trestného konania (vyšetrovateľ Mjr. Ing. C. - 55 úkonov, a vyšetrovatel'ka

Mjr. Ing. Z. - 50 úkonov), čo predstavuje v prepočte na 13 mesiacov trvajúcej väzby 8 úkonov trestného konania a na jedného konajúceho vyšetrovateľa tak pripadajú 4 úkony trestného konania na mesiac.

Podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku predĺžiť lehotu trvania väzby možno len vtedy, ak návrh bol podaný včas a ak nebolo možné pre obtiažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov trestné stíhanie skončiť a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené, alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania.

V súlade s uvedeným zákonným ustanovením bol prijatý záver, že návrh prokurátora bol podaný včas avšak vzhľadom na intenzitu vykonávania úkonov trestného konania, bol prijatý záver, že konajúce orgány činné v trestnom konaní vo veci nekonali prednostne a urýchlene a preto nebolo možné prijať záver, že pre obtiažnosť veci, alebo z iných závažných dôvodov nebolo možné trestné stíhanie skončiť v lehote už predĺženej väzby na maximálne možnú dobu 7 mesiacov, t. j. do 19.07.2012 u všetkých troch obvinených.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že z obsahu spisu ani podaného návrhu neboli zistené konkrétne relevantné, vysvetľujúce skutočnosti z akého dôvodu vo veci ČVS: PPZ-85/BOK-BA-2012 - poškodený A. Š. bolo trestné stíhanie vo veci začaté 12.03.2012, poškodený bol vypočutý toho istého dňa, 15.03.2012 boli vykonané rekognície a obvinenie obvinenému M., S. a spol. bolo vznesené až 23.05.2012, pričom v prípade urýchleného konania vo vzťahu k osobám vo väzbe a včasnému vzneseniu obvinenia by bolo možné vykonať potrebné úkony a ukončiť vyšetrovanie v lehote predĺženej väzby do 19.07.2012.

Inštitút väzby je najhlbším zásahom do Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnoprávnymi dokumentmi garantovaných práv fyzických osôb, konkrétne do práva na osobnú slobodu a preto je vždy potrebné mať dôsledne na zreteli, že takýto zásah môže trvať len nevyhnutnú dobu. V prejednávanej veci ide o pomerne jednoduché skutky, týkajúce sa fyzických útokov viacerých osôb na poškodené osoby, kde vyšetrovanie predmetnej veci už trvá neprimerane dlho. Sudca pre prípravné konanie dospel k záveru, že je nenáležité žiadať zo strany orgánov činných v trestnom konaní o ďalšie predĺženie trvania väzby a to dokonca o ďalších 7 mesiacov vo veci, ktorú nie je možné označiť za obtiažnu a kde už bola raz predĺžená väzba a to dokonca na obdobie 7 mesiacov (obvinení M., S.), resp. 5 mesiacov (obvinený V.). Je potrebné mať na zreteli aj závery uvedené v uznesení tunajšieho súdu sp. zn. Tp 7/2012, zo dňa 22.02.2012 v spojení

s uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Tost 6/2012, zo dňa 29.02.2012, kde došlo už raz k predĺženiu trvania väzby u obvineného J. V. a to do 19.07.2012 s akcentom obidvoch konajúcich súdov na dôsledné rešpektovanie práv obvinených osôb vo väzbe daných ustanovením § 2 ods. 6 Trestného poriadku a § 76 ods. 1 Trestného poriadku.

Z uvedených dôvodov potom nebolo zo strany konajúceho sudcu pre prípravné konanie pristúpené ku skúmaniu či prepustením obvinených z väzby na slobodu hrozí, že bude zmarené, alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, čo je ďalší obligatórny znak podmieňujúci predlžovanie väzby.

Z uvedených dôvodov preto aj napriek existencii trvajúcich dôvodov väzby neboli splnené podmienky predĺženia väzby a preto návrhu prokurátora vyhovené nebolo.“

Proti rozhodnutiu špecializovaného trestného súdu podal prokurátor sťažnosť, ktorou žiadal o zrušenie prvostupňového rozhodnutia a jeho nahradenie vlastným rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorým by tento lehotu trvania väzby sťažovateľa predĺžil v zmysle jeho návrhu. V sťažnosti prokurátor namietal, že špecializovaný trestný súd svoje rozhodnutie odôvodnil iba mechanickým súčtom procesných úkonov a ich štatistickým spriemerovaním, na základe čoho podľa vyjadrenia prokurátora dospel špecializovaný trestný súd k nesprávnemu názoru, že orgány prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa nepostupovali zákonne, teda prednostne a urýchlene. Prokurátor ďalej uviedol, že špecializovaný trestný súd pri posúdení návrhu neprihliadol na viaceré zásadné skutočnosti, a síce že vo veci je potrebné vykonať ďalšie vyšetrovacie úkony, ktoré prezentoval prokurátor vo svojom návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, a že ide o obťažnú vec, pretože trestné konanie je vedené proti zločineckej skupine a súčasne pre viacero súvisiacich skutkov.

Najvyšší súd sťažnosti prokurátora vyhovel, svojím uznesením sp. zn. 2 Tost 20/2012 z 11. júla 2012 rozhodnutie špecializovaného trestného súdu zrušil a lehotu trvania väzby sťažovateľa predĺžil do 19. februára 2013. Svoje rozhodnutie odôvodnil najvyšší súd touto argumentáciou:

„Obvinení N. S., T. M. a J. V. spolu s ďalšími 7 osobami sú vyšetrovateľom Úradu boja proti organizovanej kriminalite Prezídia policajného zboru Slovenskej republiky z 21. marca 2011, sp. zn. PPZ-84/BOK-B-201 trestne stíhaní pre zločin založenia,

zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a ďalšiu závažnú trestnú činnosť tak, ako je to uvedené v citovanom uznesení vyšetrovateľa.

Dôvodné podozrenie, že obvinení spáchali skutky tak ako sú vymedzené v skutkovej vete uznesenia vyšetrovateľa, naďalej trvá. Doterajším vyšetrovaním nielenže nebolo vyvrátené, alebo zoslabené, ale práve naopak zosilnené napr. aj výpoveďou N. S. zo 4. júla 2012, ktorej kópiu predložil prokurátor v rámci doplnenia svojej sťažnosti najvyššiemu súdu.

Napokon o dôvodnosti podania, že skutky kladené za vinu obvineným sa stali a že ich mali obvinení spáchať, nemal pochybnosť ani ŠTS.

Rovnako v tomto štádiu trestného stíhania bez akýchkoľvek pochybností naďalej trvajú aj dôvody väzby u obvinených N. S., T. M. podľa § 71 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Tr. por. a obvineného J. V. podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Tr. por., tak ako to bolo už podrobne uvedené v odôvodnení uznesenia Okresného súdu Bratislava z 20. mája 2011, sp. zn. 0 Tp 195/2011 (obv. N. S. a T. M.) a uznesenie tohto súdu zo 14. augusta 2011, sp. zn. 0 Tp 381/2011 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave z 23. augusta 2011, sp. zn. 4 Tpo 62/2011 (obv. J. V.) o ich vzatí do väzby. Ani v tomto ohľade ŠTS v napadnutom uznesení nemal rovnako žiadne pochybnosti. Naposledy bola ich väzba právoplatne predĺžená do 19. júla 2012 uznesením Okresného súdu Bratislava I z 5. decembra 2011, sp. zn. 0 Tp 598/2011 v spojení s uzneseniami Krajského súdu v Bratislave z 13. decembra 2011, sp. zn. 1 Tpo 94/2011 a 1 Tpo 95/2011 (obv. N. S. a T. M.). U obvineného J. V. uznesením ŠTS z 22. februára 2012, sp. zn. Tp 7/2012 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. februára 2012, sp. zn. 4 Tost 6/2012.

Pre pozitívne rozhodnutie ŠTS o predĺžení lehoty trvania väzby obvinených boli teda splnené všetky materiálne podmienky vrátane formálnej podmienky t.j., že návrh prokurátora sudcovi pre prípravné konanie bol predložený v súlade s ustanovením § 76 ods. 2 Tr. por. Spis o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu ŠTS bol predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie včas v lehote podľa § 76 ods. 3 Tr. por., t.j. najmenej päť dní pred uplynutím predĺženej lehoty väzby.

Rozhodujúcou otázkou pre posúdenie oprávnenosti návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby u obvinených, ktorú bolo treba riešiť zostala tak skutočnosť, či pre obtiažnosť veci, alebo iných závažných dôvod nebolo možné predmetné trestné

stíhanie v prípravnom konaní skončiť už v raz predĺženej lehote väzby (t.j. do 19. júla 2012) a či prepustením obvinených na slobodu hrozí, že bude zmarené, alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, ako to vyplýva z ustanovenia § 76 ods. 3 Tr. por. Uvedené ustanovenie tvorí tak (spolu s ostatnými materiálnymi podmienkami väzby) obligatórnu podmienku pre predĺženie lehoty trvania väzby obvinených.

ŠTS vo svojom uznesení dospel k záveru, že táto podmienka splnená nebola, a preto žiadosť prokurátora o opätovné predĺženie lehoty väzby nevyhovela. Svoje rozhodnutie, ako už bolo uvedené vyššie odôvodnil podrobným výpočtom vykonaných úkonov a ich štatistickým vyhodnotením (spriemerovaním podľa mesiacov).

S takýmto záverom ŠTS však nie je možné súhlasiť. Uvedené v podstate štatistické hodnotenie samo o sebe nemá a ani nemôže mať takú výpovednú hodnotu, ktorá by zodpovedala kritériám tohto zákonného ustanovenia.

Najvyšší súd po preskúmaní spisu zistil, že vyšetrovanie o predmetnej trestnej veci prebieha plynulo. Pri tom je potrebné zdôrazniť v súlade s námietkou prokurátora, že pri posúdení veci z tohto hľadiska nejde len o výpočet jednotlivých výsluchov, ale aj o ďalšie úkony, prípravu na ne vrátane ich vyhodnotenia a na tomto základe stanovenie ďalšieho postupu vyšetrovania.

Je potrebné v tomto smere súhlasiť aj s tým, že nejde o vyšetrovanie jednoduchej trestnej činnosti. Obvineným sa kladie za vinu spáchanie trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. por. ako najvyššej formy organizovaného zločinu a iných obzvlášť závažných trestných činov spáchaných touto formou. Ide teda o spáchanie množstva skutkov s množstvom obvinených osôb, ktoré sú logicky vecne a personálne previazané a sťažujú tak potrebné objasnenie veci, a teda vyžadujú k tomu potrebné dokazovanie, ako to napokon vyplýva aj z návrhu prokurátora.

Predĺženie lehoty väzby do 19. februára 2013 vzhľadom k uvedenému považuje preto za primeranú aj najvyšší súd.

Vzhľadom k tomu, že zároveň u všetkých obvinených reálne hrozí, že v prípade ich prepustenia na slobodu bude zmarený účel trestného konania (§1 ods. 1 Tr. por.) t.j., že opätovne ujdú a budú sa skrývať resp. pôsobiť na svedkov (čo je nakoniec aj obsahom skutkov kladeným im za vinu), alebo pokračovať v trestnej činnosti, Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia. “

Z už citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

V prípade uplatnenia uvedenej subsidiárnej právomoci ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

Opierajúc sa o tieto východiská posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Najvyšší súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných pre rozhodnutie o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného jednak v návrhu prokurátora, ako aj v uznesení špecializovaného trestného súdu, ktoré zhodne poukázali na splnenie formálnych podmienok väzby (dodržanie procesných limitov vymedzených ustanoveniami § 76 ods. 2 a ods. 3 Trestného poriadku) a materiálnych podmienok väzby (tzv. skutkové okolnosti

vzatia do väzby a existencia dôvodov väzby útekovej, kolúznej a preventívnej). V tomto smere najvyšší súd ich v podstate zhodné právne závery v plnej miere akceptoval.

Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia špecializovaného trestného súdu posudzoval najvyšší súd aj splnenie ďalšej špecifickej podmienky súvisiacej s predĺžením doterajšej lehoty trvania väzby, otázku, ktorá zostala spornou, a síce, či pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov nebolo možné trestné stíhanie ukončiť v pôvodne predĺženej lehote väzby (t. j. do 19. júla 2012). Argumentácia tak špecializovaného trestného súdu obsiahnutá v jeho rozhodnutí, ako aj argumentácia sťažnosti prokurátora sa týkala predovšetkým zodpovedania tejto spornej otázky, preto najvyšší súd svoju prieskumnú právomoc zameral týmto smerom.

Najvyšší súd sa nestotožnil so závermi špecializovaného trestného súdu o nesplnení označenej podmienky a spôsob hodnotenia postupu orgánov činných v trestnom konaní v trestnej veci sťažovateľa, ktorý špecializovaný trestný súd zvolil (aplikácia rýdzo kvantitatívneho parametra), považoval za povrchný, neobjektívny, a teda nesprávny. Najvyšší súd naopak kvalifikoval postup orgánov činných v trestnom konaní ako plynulý, pričom poukázal na potrebu realizácie ďalších súvisiacich relevantných úkonov a s nimi spojenú časovú náročnosť vyšetovania, ktoré špecializovaný trestný súd opomenul zohľadniť. Najvyšší súd takisto prezentoval protiargumentáciu o obťažnosti trestnej veci sťažovateľa, ktorú zdôvodnil osobitným charakterom vyšetrovanej trestnej činnosti (organizovaný zločin) a jej skutkovou zložitou.

Z odôvodnenia väzobného rozhodnutia najvyššieho súdu nemožno vyvodiť, že by sa nevysporiadal s relevantnými otázkami predĺženia lehoty trvania väzby sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne. Podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie ústavnoprávne akceptovateľné, pretože právne závery najvyššieho súdu vyvedené pri aplikácii relevantnej právnej úpravy korešpondujú skutkovým zisteniam, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných na rozhodovanie o väzbe sťažovateľa.

Námietku sťažovateľa o neprimerane úzkom rozsahu odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu považuje ústavný súd za právne irelevantnú a ako takú nehodnú bližšej pozornosti ústavného súdu, snáď nanajvýš spôsobilú konštatovania, že požiadavka náležitého odôvodnenia rozhodnutia sa zásadne spravuje parametrom kvality, nie parametrom kvantity.

Pokiaľ ide o sťažovateľom formulovanú námietku porušenia princípu prezumpcie nevinny zakotveného v čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, ústavný súd považuje za potrebné poukázať na východiská princípu prezumpcie nevinny, podľa ktorých sa má prezumpciou nevinny dosiahnuť to, aby osoba obvinená z trestného činu neznášala negatívne dôsledky tohto obvinenia rovnajúce sa následkom súdneho rozhodnutia o vine a aby priebeh vykonávaného dokazovania umožnil sudcovi rozhodnúť nestranné a nezaujate. Z tohto základného účelu prezumpcie nevinny je potom možné odvodiť jej stránku hmotnoprávnu, kde ide o pravidlá zakazujúce vyjadrovať sa o obvinenom ako o vinnom pred právoplatným rozhodnutím súdu o jeho vine, a stránku procesnoprávnu, kde ide o pravidlá súdneho dokazovania, ktoré majú byť také, aby súd určil vinu obvineného nestranné a na základe zákona.

Sťažovateľ poukazuje na podľa jeho názoru nevhodné vyjadrenie najvyššieho súdu dávajúce podľa sťažovateľa v rozpore s označeným princípom najavo jeho vinu, a síce na vyjadrenie obsiahnuté v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu, kde tento uviedol: „... napokon o dôvodnosti podania, že skutky kladené za vinu obvineným sa stali a že ich mali obvinení spáchať, nemal pochybnosti ani ŠTS.“

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že prezumpcia nevinny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania a že k jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte predtým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok Dakaras v. Litva z 10. októbra 2000). Súčasne ESLP zdôraznil, že treba robiť rozdiel medzi výrokmí, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmí, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („a state of suspicion“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ

čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné („unobjectionable“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP [pozri napr. rozsudky Lutz v. Nemecko z 25. augusta 1987, Englert v. Nemecko z 25. augusta 1987, Leutscher v. Holandsko z 26. marca 1996].

Skutočnosť, či namietané výroky úradnej osoby porušujú prezumpciu nevinu, má byť posudzovaná v kontexte osobitných okolností, za akých boli výroky urobené (pozri rozsudky ESLP napr. Daktaras v. Litva a Adolf v. Rakúsko z 26. marca 1982 a III. ÚS 83/01).

Ústavný súd po preskúmaní označenej časti odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu, a aj s prihliadnutím na obsahový kontext predchádzajúceho odseku tohto odôvodnenia („*Dôvodné podozrenie, že obvinení spáchali skutky tak ako sú vymedzené v skutkovej vete uznesenia vyšetrovateľa naďalej trvá*“) konštatuje, že pasáž vo vzťahu, ku ktorej vzniesol sťažovateľ námietku porušenia princípu prezumpcie nevinu, obsahuje zjavnú pisársku chybu, keď najvyšší súd omylom namiesto slovného vyjadrenia „podozrenie“ použil slovo „*podanie*“. Takýto výslovný technický nedostatok obsahu uznesenia najvyššieho súdu postrádajúci ústavnoprávnu relevanciu možno odstrániť prostredníctvom príslušných ustanovení Trestného poriadku (§ 174 s odkazom na použitie § 180 Trestného poriadku). Zjavným úmyslom najvyššieho súdu teda bolo použiť formuláciu predpokladu spáchania skutkov (slovné vymedzenie „podozrenie“), ktorá plne zodpovedá rešpektovaniu princípu prezumpcie nevinu, a preto ústavný súd (aj s prihliadnutím na možnosť konvalidácie tohto technického nedostatku) považuje odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu za ústavne konformné a zlučiteľné s obsahom garancií poskytovaných čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru a námietku sťažovateľa v tomto smere kvalifikuje ako neopodstatnenú.

Pri posúdení čiastkovej námietky sťažovateľa o porušení jeho práv na obhajobu v súvislosti s prijatím namietaného uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd zohľadnil viacero aspektov relevantných z hľadiska materiálneho naplnenia garancií čl. 5 ods. 4 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ESLP, ako aj judikatúry ústavného súdu konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru osobe pozbavenej slobody zabezpečuje právo na právnu verifikáciu legality pozbavenia osobnej slobody. Kvalita (obsah) tohto preskúmania vyžaduje, aby bola preskúmaná zákonnosť pozbavenia slobody (náležité odôvodnenie

splnenia podmienok väzby) a aby pri tomto preskúmaní bola dodržaná zákonnosť, teda príslušné procesné pravidlá. Konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru nemusí vyhovovať všetkým požiadavkám spravodlivého súdneho procesu zakotveným v čl. 6 dohovoru, vždy však musí byť zaručená minimálne kontradiktórnosť konania a „rovnosť zbraní“. Kontradiktórnosť konania o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa v rámci konania pred opravnou inštanciou si vyžadovala poskytnutie možnosti vyjadriť sa k argumentácii protistrany (štátneho zástupcu). Judikatúra ESLP uznala síce nutnosť právnej pomoci obhajcu v daných prípadoch, avšak len za určitých okolností, napr. v pri prerokovaní veci pred kasačným súdom, kde možnosti účastníka konania napádať rozhodnutie sú značne obmedzené (rozhodnutie možno napádať len z právnej stránky, nikdy nie aj zo skutkovej), čo nebol prípad sťažovateľa. Ústavný súd vychádzal z toho, že sťažnosť prokurátora, tak ako uviedol sám sťažovateľ, mu bola doručená, a teda disponoval možnosťou sa k nej vyjadriť. Ďalej pozornosti ústavného súdu neušlo, že námietky sťažovateľa obsiahnuté v ústavnej sťažnosti okrem prevzatia argumentácie rozhodnutia špecializovaného trestného súdu smerovali výslovne len proti obsahu uznesenia najvyššieho súdu, žiadne iné okolnosti priamo sa týkajúce, resp. vyvracajúce splnenie podmienok na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa v kontexte argumentácie sťažnosti prokurátora, sťažovateľ (v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane zastúpený) v ústavnej sťažnosti neuviedol, a teda nijako neobjasnil, aký konkrétny materiálny dopad malo ním prezentované „znefunkčnenie právnej pomoci“ na rozhodovanie o jeho väzbe. Pokiaľ ide o sťažovateľom zmienený výsluch svedka, ktorý mal byť podľa jeho tvrdenia vykonaný bez prítomnosti jeho obhajcu a o ktorom sa najvyšší súd okrajovo zmienil vo svojom rozhodnutí, ústavný súd konštatuje, že zaoberať sa zákonnosťou tohto dôkazu z hľadiska posúdenia splnenia podmienok väzby sťažovateľa (konkrétne materiálnych podmienok väzby) je z pohľadu prezentovaného komplexného súboru skutkových okolností irelevantné. O dôvodnosti podozrenia, že skutky, pre ktoré je trestné stíhanie proti sťažovateľovi vedené, totiž nemal pochybnosti ani špecializovaný trestný súd, ktorý rozhodoval o predĺžení lehoty trvania väzby sťažovateľa v období pred vykonaním tohto podľa sťažovateľa „sporného“ výsluchu a takisto najvyšší súd tento výsluch v rámci svojej argumentácie prezentoval iba ako podporný – „zosilňujúci“ dôvodné podozrenie o spáchaní vyšetrovanej trestnej činnosti. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti posúdil ústavný súd namietané uznesenie najvyššieho súdu

a s ním súvisiaci postup ako udržateľné s obsahom princípu rovnosti zbraní a námietku sťažovateľa v tomto smere kvalifikoval ako neopodstatnenú.

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho najvyššieho súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy (čl. 47 ods. 2 a čl. 50 ods. 2 ústavy) a dohovoru [čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru], preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K sťažovateľom predstretým námietkam porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v zmysle ktorej čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru týkajúce sa práva na osobnú slobodu obsahujú jeho základné hmotné a tiež procesné atribúty vrátane práva na spravodlivý proces pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe sú aplikovateľné tieto špeciálne ustanovenia o osobnej slobode, a nie všeobecné ustanovenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti medzi obsahom argumentácie danej časti sťažnosti a obsahom označených článkov ústavy a dohovoru posúdil ústavný súd sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k takto označeným námietkam ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd rozhodol vychádzajúc z jednotlivých čiastkových záverov tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a nedostatkami náležitostí sťažnosti, ktoré zistil, sa ďalej nezaoberal (nepriloženie splnomocnenia udeleného advokátovi).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. januára 2013